

EQUIVALENTIE

Enkele uitgangspunten

- - een problematisch begrip in de vertaalkunde
- - theorie die aanleiding gaf tot verschillende benaderingen tot de vertaling.
- - cruciaal is de vraag: wat telt meer de BT of de DT? En kijken we naar de kleine eenheden van de test of naar de grotere
- - populair bij taalkundig georiënteerde vertaalwetenschappers
- - wel populair bij de studenten
- - goed uitgewerkte vertaaltheorie
- - een voorloper van de termen zoals *transfer*

Inhoud

- - equivalentie : definitie
- - equivalentie op het woordniveau
- - kritiek op equivalentie
- - wat equivalentie niet is
- - ontwikkelingen van dit concept
- - resultaat van de ontwikkelingen

- Het meest besproken en populair in de 60er en 70 er jaren, daarna veel kritiek op dit begrip
- Namen verbonden met de equivalentietheorie: John Catford, Eugene Nida
- Terminologie:
 - lexicale equivalentie
 - Dynamische equivalentie
- Uitgangspunt:
 - een logische equivalentie issymmetrisch: voor elke x is er een y.
 - probleem: een tekst kan nooit volledig equivalent zijn, dat zou betekenen dat als je dan een tekst terugvertaalt, zou je hetzelfde origineel moeten krijgen en dat kan niet

Graden van equivalentie

- totale equivalentie: 1 op 1 relatie: Moskou, vier, maandag, huis, zuurstof
- ? Connotatie?
- partiële equivalentie: - benaderende equivalentie: EN: stove vs NL: kachel, fornuis, gasstel
- nulequivalentie: NL: computer, public relations enz.

kritiek

- Equivalente woorden – maar een tekst is een geheel
- Functie van een tekst
- Denotatie en connotatie

Wat equivalentie niet is:

- geen identiteit: de vertaalde tekst is niet identiek maar wel van gelijke waarde
- geen correspondentie: **formele correspondentie** en **tekstuele equivalentie** gesproken. De **formal correspondent** is de corresponderende eenheid in de vertaling onder het tekstniveau, dus op woord- zins- en morfeemniveau. (Catford)
- vb: Alle mensen zijn gelijk EN: All people are equal
- verder spreekt Catford over textuele equivalentie waarmee hij de equivalentie theorie eigenlijk een nieuw systeem geeft – je bent niet meer op het woordniveau maar werkt met **de context**
- **Catford**: de rol van context, blik op grotere taaleenheden dan het woord

Nieuwe concepten van equivalentie

- Eugene Nida: weg met de concepten van “letterlijk”, “vrij” en “trouw”
- wat telt: de ontvangers van de doelttekst en hun **culturele verwachtingen** – onderscheid tussen **vormelijke** en **dynamische equivalentie**.
- Vormelijke equivalentie is de uitwerking van Catfords *formal correspondence*. Maar hij kijkt niet meer naar het niveau van kleinere eenheden, wel naar de boodschap die dan in de doeltaal enerzijds goed overkomt en anderzijds in de gepaste taalelementen gekleed is die zo dicht mogelijk bij die van de brontaal liggen
- **dynamische equivalentie** – het principe van equivalent effect

- Duitse Neuorientierung
- **-functionele equivalentie**: de functie van de tekst en het behoud ervan in de transfer van BT naar DT. Vertalen is een vorm van taalhandelen. Het belangrijkste is dat de doelttekst de hoofdrol speelt en de definitie is dan als volgt: een vertaling is pas een vertaling wanneer zij in de doelcultuur als tekst functioneert. Er is dus aandacht voor de **skopos** – datgene wat men met de vertaalde tekst op het oog heeft. De vertaalde tekst is dan een resultaat van de communicatiehandeling .
- vb: we zoeken een functioneel equivalent: chien méchant/bissiger Hund - * bad dog/*stoute hond – semantische equivalenten maar functionele zijn: beware of the dog/gevaarlijke hond
- Voorstanders: Katharina Reiss en Hans Vermeer, Zbyněk Fišer

- **Parijse school**

- semantische of inhoudelijke equivalentie

- de vertaling respecteert de inhoud van het origineel

- in het centrum staat **de boodschap**, dus wat we vertalen maar niet *hoe* we dat vertalen als de reactie maar equivalent is

resultaat

- we spreken eerder van vertaalkundige equivalentie en niet over lexicale enz. We streven ernaar om een goed afgewogen mix van semantische en functionele equivalentie te hebben. Er worden verschillende types, niveaus en graden van equivalentie onderscheiden
- types: - denotatieve, connotatieve equivalentie, stilistische, tekstnormatieve, esthetische = op deze vlakken moet de vertaling hetzelfde effect hebben als het origineel
- niveaus: woordniveau, grammaticaal niveau, tekstueel niveau, pragmatisch niveau – hier moet een vertaaleenheid overeenkomen in BT en DT

Bronnen

- Willy Vandwege: Duoteksten, Inleiding tot vertaling en vertaalstudie. Gent: Academia Press 2005.
- Verder lezen: 7.5 en 7.6